

Handboek sociale veiligheid

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
1.1	Wettelijke bepalingen	3
1.2	Visie, normen en waarden	3
1.3	Kaders van de school	5
2	Preventie	5
3	Signaleren en monitoren.....	6
4	Handelen	8
	Wat als school en ouders er niet uitkomen?	8
5	Borgen.....	9
6	Slotwoord.....	9
	Bijlage 1: Procedure regeling schorsing	10
1	Korte schorsing	10
2	Lange schorsing	10
3	Schorsing in afwachting van definitieve verwijdering.....	11
4	Definitieve verwijdering.....	11
	Bijlage 2:	
	Pestprotocol.....	12
	Bijlage 3: OEPS-	
	model.....	18
	Literatuurlijst	21

1 Inleiding

De Tweesprong en de Zonnehof willen veilige scholen zijn. Veiligheid is de basis voor een goede ontwikkeling. Een kind dat 'lekker in zijn vel zit', kan optimaal functioneren. Het gaat daarbij om sociale veiligheid (welzijn en welbevinden) en fysieke veiligheid. We gaan in dit document in op de sociale en fysieke veiligheid.

1.1 Wettelijke bepalingen

Sinds 1 augustus 2015 is de Wet sociale veiligheid van kracht. Scholen krijgen de taak om aan een inspanningsverplichting te voldoen en hierdoor papieren veiligheidsbeleid om te zetten in praktijk. De verplichting bestaat uit het ontwikkelen van een set samenhangende maatregelen, gericht op preventie en het afhandelen van incidenten. Dit beleid dient gevormd te worden met alle betrokkenen van de school en verankerd te worden in de dagelijkse praktijk. In het kader van pesten wordt scholen geadviseerd een anti-pestmethode te kiezen in de geest van de sociaalpedagogische visie.

De situatie in de praktijk van de school verandert voortdurend. Hierom is het van belang om een meetinstrument te gebruiken dat een actueel en representatief beeld geeft van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Deze monitoring moet drie soorten vragen bevatten:

- *Vragen naar het vóórkomen van incidenten op school
- *Vragen over de veiligheidsbeleving van leerlingen
- *Vragen over het welbevinden van leerlingen.

Voor ouders en leerlingen is het van belang om een laagdrempelig aanspreekpunt te hebben op school wanneer er gepest wordt. De wet schrijft voor dat iedere school een persoon aanstelt die het beleid rondom gedrag coördineert en fungeert als aanspreekpunt. De vertrouwenspersoon wordt hierbij als voorbeeld genoemd.

De Onderwijsinspectie ziet toe op het door de school te voeren sociaal veiligheidsbeleid en het aanstellen van een coördinator. Ook heeft de inspectie toegang tot de monitorgegevens van scholen. Dit stelt de inspectie beter in staat om, voordat er incidenten plaatsvinden, het gesprek aan te gaan met de school. Hierdoor ontstaan steviger handhavingsmogelijkheden ten aanzien van scholen die onvoldoende voor een veilig schoolklimaat zorgen.

1.2 Visie, normen en waarden

Op onze basisscholen benaderen we leerlingen met respect en vanuit een positieve grondhouding. Ook leren we kinderen om respectvol met elkaar om te gaan. Kinderen krijgen op onze scholen de ruimte om zichzelf te kunnen zijn.

Met plezier naar school komen is volgens ons een voorwaarde om optimaal te kunnen presteren. De school is een plaats waar kinderen elkaar kunnen ontmoeten en op een positieve manier hun sociaal-emotionele vaardigheden kunnen oefenen en uitbouwen. We laten kinderen veel samenwerken, want we zijn ervan overtuigd dat kinderen samen beter leren dan alleen.

De normen en waarden die wij belangrijk vinden zijn samen te vatten in vier regels:

- Iedereen voelt zich veilig in de groep;
- We respecteren elkaar;
- We communiceren positief met elkaar;
- We werken samen en helpen elkaar.

Deze regels zijn in alle klassen zichtbaar.

Op onze scholen zijn onderstaande kernwaarden van belang:

- Samen
- Betrokken
- Doelgericht

1.3 Kaders van de school

Onze scholen liggen in de dorpen Nederweert-Eind en Leveroy. De meeste leerlingen wonen in deze dorpen en hebben ook buiten school omgang met elkaar. Dat betekent enerzijds dat er sociale controle is, maar het betekent anderzijds ook dat problemen die buiten school ontstaan, meegenomen worden naar school. Er is veel contact tussen school en ouders, waardoor afstemming over het kind gemakkelijk is.

1.4 Communicatie naar de omgeving

Dit handboek is toegankelijk voor alle betrokkenen bij school en zal ter inzage liggen op school, daarnaast is het digitaal in te zien via de website. Het beleid is besproken met medewerkers van de VSO en BSO.

2 Preventie

We willen op school een prettig leef- en leerklimate creëren waarin geen plaats is voor pesten. Daarvoor zijn er regels en afspraken nodig op school-, klas- en individueel niveau. Er is een kwaliteitskaart "Groepsdynamische processen gedurende een schooljaar". Ook is er een schoolontwikkelplan sociaal emotionele ontwikkeling. Deze zijn ontworpen met als doel één doorgaande lijn te creëren omtrent het opzetten van een positieve groep en het juist begeleiden hiervan.

Vanaf schooljaar 2025-2026 wordt de methode Kwink op beide scholen ingezet.

Op schoolniveau:

- Alle teamleden conformeren zich aan de afspraken van de kwaliteitskaart groepsdynamische processen en schoolontwikkelplan sociaal emotionele ontwikkeling.
- Alle teamleden gebruiken wekelijks de methode Kwink tijdens SEO.
- Ongewenst gedrag wordt als probleem gezien door alle direct betrokkenen (leerkrachten, kinderen en ouders). Zij werken samen in het oplossen van dit probleem.
- Alle mensen die aan school verbonden zijn en met leerlingen omgaan, zijn op de hoogte van deze regels en handelen ernaar.
- Er is steeds voldoende toezicht op het plein om snel en consequent ingrijpen mogelijk te maken. Op de Tweesprong wordt het incidentenlogboek bijgehouden.
- Samen met de leerlingenraad benoemen we wat al goed gaat en hoe we dat kunnen versterken.
- De coördinator sociale veiligheid Ilse Maas (de Zonnehof), Henriëtte Berkvens (Tweesprong), zorgt ervoor dat minstens tweemaal per jaar aan de hand van de kwaliteitskaart groepsdynamische processen, aspecten van de sociale veiligheid besproken worden. Dit gebeurt door de regiegroep groepsdynamische processen/SEO.
- Stichting MeerderWeert heeft een gedragscode opgesteld die onder alle medewerkers is verspreid. De gedragscode beschrijft het gewenste gedrag voor elke medewerker.
- Een medewerker van CJG is op beide scholen aanwezig geweest op de informatieavond voor ouders. Meerdere keren per jaar is er op school en er zijn meerdere inloopmomenten voor ouders, leerkrachten en IB'ers.

Op groepsniveau:

- In groepen met een negatieve groepsdynamiek en waarin kinderen het risico lopen geïsoleerd te raken, wordt indien wenselijk, sociale vaardigheidstraining/gedragstraining aangeboden.

- Eén keer per twee jaar wordt in midden- en bovenbouwgroepen een voorlichtingsbijeenkomst gehouden over sociale media.
- Groep 7/8 doet jaarlijks mee aan het programma mediamasters.
- Corepower

Op individueel niveau:

- Kinderen die nieuw in de groep komen, worden de eerste maand wegwijz gemaakt door klasgenoten en worden nauwlettend gevolgd door de leerkracht.
- Kinderen met gedragsproblemen en kinderen die het risico lopen geïsoleerd te raken wordt een sociale vaardigheidstraining/gedragstraining geadviseerd.
- De leerling-kenmerken/de ontwikkelingen op sociaal emotioneel gebied komen 2 keer per jaar terug op de rapporten en worden besproken tijdens de kindgesprekken en ouder-kindgesprekken.

3 Signaleren en monitoren

Er zijn verschillende manieren waarop wij signaleren hoe het gesteld is met de sociale veiligheid van leerlingen.

Monitoren:

Vier keer per jaar vindt op school de groepsbespreking/leerlingbespreking/consultatie plaats. De leerlingbespreking vindt plaats tussen leerkracht, IB-er en ondersteuner. Bij de consultatie sluit er nog een orthopedagoog aan. Wanneer een leerkracht bespreekpunten heeft rondom de sociaal- emotionele ontwikkeling van een kind/groep, kunnen die daar aan de orde gesteld worden. De IB-er en een deskundige van buiten de school denken mee welke acties eventueel ondernomen kunnen worden. Hierbij worden de resultaten uit Viseon meegenomen.

Kindgesprekken:

Twee maal per jaar voeren leerkrachten een ontwikkelgesprek met elke leerling. Naast het reflecteren op persoonlijke (leer)doelen is er aandacht voor het welbevinden van het kind.

Leerlingenraad:

3 à 4 maal per schooljaar is er een bijeenkomst met de leerlingenraad. Hierin worden allerlei zaken besproken, o.a. zaken die te maken hebben met sociale veiligheid.

Ouder-kind gesprekken:

Op meerdere momenten in het schooljaar vinden er gesprekken plaats met ouders. Vanaf groep 3 zijn de leerlingen hierbij ook aanwezig. Deze gesprekken worden structureel ingepland en/of op incidentele basis gevoerd. Zowel ouders als leerkrachten kunnen het initiatief nemen voor een gesprek.

Algemene informatie per groep:

In het begin van het schooljaar verspreidt elke groep algemene informatie per jaargroep. Het doel hiervan is het informeren van ouders over de werkwijze in de groep. Ouders krijgen de kans om hier vragen over te stellen.

Ouderklankbordgroep:

Een jaarlijks wisselende groep ouders komt 3 keer per jaar bij elkaar om over uiteenlopende zaken te spreken. Zowel teamleden als ouders kunnen onderwerpen inbrengen. Een vast

onderdeel op de agenda is het bespreken van de sociale emotionele ontwikkeling van de leerlingen op school.

Tevredenheidspelingen:

In een driejaarlijkse cyclus worden er tevredenheidspelingen uitgevoerd onder personeelsleden, ouders en leerlingen.

Veiligheid/pesten is een vast onderdeel van deze peilingen. De uitslag van de ouder- en leerlingtevredenheidspelingen worden gedeeld met ouders, kinderen en leerkrachten. Als er opvallende zaken naar boven komen, dan worden hier actiepunten uit gehaald.

Viseon:

Viseon is een leerlingvolgsysteem van CITO op sociaal emotioneel gebied. Het wordt tweemaal per jaar ingevuld; in groep 3 t/m 8 door de leerkracht en vanaf groep 5 ook door de leerling. De leerkrachten gaan vervolgens met de leerling individueel in gesprek over de uitkomst. In de groepen 1-2 worden de leerlingen gevolgd via het instrument 'Mijn kleutergroep'.

Op groeps-/schoolniveau wordt er een analyse gemaakt, die besproken wordt in een teambijeenkomst. Vanuit de analyse wordt er bekeken of er vervolgacties nodig zijn.

Coördinator sociale veiligheid:

De coördinatoren veiligheid en de regiegroep zien erop toe dat het beleid door iedereen wordt uitgevoerd. Waar nodig wordt dit beleid door de coördinator aangepast en geborgd. De coördinator bekijkt de veiligheid regelmatig in het incidentenlogboek. Wanneer leerlingen meerdere keren genoemd worden, volgt een gesprek met betreffende leerling en/of leerkracht en/of ouders om verder afspraken te maken. Verder zorgen zij dat tweemaal per jaar aspecten van het schoolklimaat op teamniveau geagendeerd en besproken worden. Ook coördineren zij projecten en ouderavonden.

Verwijsfunctionaris:

Voor ouders en leerlingen is het van belang om een laagdrempelig aanspreekpunt te hebben op school wanneer zij zich onveilig voelen of als ze een onveilige situatie constateren. Natuurlijk is de eigen leerkracht de eerstaangewezen persoon waar kinderen terecht kunnen. Als zij hierover liever niet met de eigen leerkracht spreken, is er per school een verwijsfunctionaris aangesteld: Suzan Heerschap is dat voor de Zonnehof, Esmee Steuten voor de Tweesprong. De verwijsfunctionaris is aanspreekpunt voor klachten over de schoolsituatie. De verwijsfunctionaris helpt bij het bewandelen van de juiste route om de klacht te behandelen.

GGD/schoolverpleegkundige:

Kinderen worden volgens een vast schema gescreend door de GGD. Als de schoolverpleegkundige opvallende zaken constateert, dan worden deze besproken met de leerkracht of IB-er.

CJG:

Onze scholen werken nauw samen met het CJG. Het CJG is een professionele organisatie voor opvoedondersteuning en vrijwillige jeugdhulp in Midden-Limburg. School en ouders kunnen er terecht met kleine en grote vragen over de opvoeding en de ontwikkeling van de kinderen. Advies en hulp is gratis.

4 Handelen

Hoewel we vooral inzetten op preventief handelen, kan het voorkomen dat er een sociaal onveilige situatie ontstaat. In deze paragraaf beschrijven we hoe we dan handelen.

Op schoolniveau:

- Eenvoudige incidenten worden niet genegeerd, er wordt passend op gereageerd. Hierbij wordt de leerling gestimuleerd via het OEPS-model (zie bijlage 2) te handelen en wordt op de schoolregels gewezen.
- Er is een MeerderWeert gedragscode voor leerkrachten hoe te handelen als kinderen structureel worden gepest. Deze gedragscode hebben alle leerkrachten in bezit.
- Pesten wordt nooit genegeerd: wie zwijgt stemt toe!
- We kiezen onverkort de kant van het slachtoffer: ook als deze mogelijk aanleiding geeft, kan dat nooit een vrijbrief zijn voor treiteren.
- Gevallen van structureel pesten worden gemeld in de teamvergadering en met elkaar besproken (oorzaken, aanpak).

Op groepsniveau:

- De klas wordt altijd betrokken in geval van pesten.
- Er worden gesprekken gehouden in de groep in de SEO kring, met toestemming van betrokken leerling.

Op individueel niveau:

- Als er een vermoeden is van structureel pestgedrag, worden ouders ingelicht.
- Bij pestgedrag hanteert de leerkracht een oplossingsgerichte aanpak: niet het beschrijven van wat fout ging en wie de schuldige is, maar samen zoeken naar oplossingen is daarbij de insteek.
- De leerling krijgt hulp van een supportgroep.
- Als blijkt dat interventies niet helpen en de leerling vindt geen aansluiting bij klasgenoten, wordt er hulp ingeschakeld bij Centrum Jeugd en Gezin (CJG). Aan onze school is Yvonne Verjans verbonden als Jeugdgezinswerker van het CJG.

Grensoverschrijdend gedrag:

Bij grensoverschrijdend gedrag (bijvoorbeeld schoppen, slaan, brutaal gedrag en/of schelden) volgen wij vaste regels.

- Het kind dat het gedrag vertoont biedt zijn excuses aan.

- Het kind dat het gedrag vertoont moet naar de time-out plek (op de speelplaats of in de school).

- Ouders worden altijd gebeld door de leerkracht. Het is namelijk belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van het gedrag. Zo kunnen leerkracht en ouders samen één lijn trekken.

- Het kind krijgt straf.

Bij extreem grensoverschrijdend gedrag kan er worden overgegaan tot schorsing. Zie hiervoor bijlage 1.

Wat als school en ouders er niet uitkomen?

Als een ouder er met leerkrachten of directie niet uitkomt, kan deze ook naar de vertrouwenspersoon voor ouders gaan. Deze vertrouwenspersoon kan helpen een klacht in te dienen bij de onafhankelijke klachtencommissie (zie schoolgids).

Ouders kunnen dit ook zonder hulp van de vertrouwenspersoon doen. Ouders kunnen een klacht indienen tegen de school als ze van mening zijn dat:

- de school weigert om het pesten aan te pakken
- de school het probleem bagatelliseert
- de school het probleem niet naar tevredenheid van de ouders aanpakt
- de aanpak van de school geen effect heeft.

Als uw kind vanwege pesten niet meer naar school gaat, moet school de afwezigheid melden bij de leerplichtambtenaar. Hij/zij bemiddelt en adviseert bij conflicten tussen kinderen, hun ouders en/of scholen bij dreigend verzuim.

Als ouders niet meewerken en er gesprekken op schoolniveau zijn gevoerd met de betrokken partijen kan school externe ondersteuning zoeken. Dit kan via het CJG. School kan ook een zorgmelding doen bij Bureau Jeugdzorg.

5 Borgen

Planning:

Om bovenstaande zaken goed te kunnen borgen zijn ze opgenomen in de groepsbesprekingen, leerlingbesprekingen en consultaties tijdens de HGW-cyclus. Tevens werken we met de kwaliteitskaart groepsdynamische processen.

Scholing:

Vier leerkrachten hebben in 2022-2023 de opleiding gedragsspecialist gevolgd en met succes afgerond. De kwaliteitskaart groepsdynamische processen is gemaakt en wordt ingezet.

6 Slotwoord

Het handboek sociale veiligheid is een leidraad. Stimuleren van gewenst gedrag en het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag vergt blijvende aandacht.

Hier zullen school, ouders en kinderen samen zorg voor dragen.

Bijlage 1: Procedure regeling schorsing

Schorsing en definitieve verwijdering van een leerling is een uitzonderlijke maatregel. In principe zal het team van basisschool De Tweesprong proberen, door in gesprek te gaan met ouders, te zorgen dat een situatie niet zodanig escaleert dat een leerling verwijderd moet worden. Er kunnen echter situaties ontstaan dat de directeur niet anders kan, dan tot schorsing over te gaan.

Bij een negatieve escalatie in het gedrag van een leerling en/of ernstige vertrouwensbreuk met de ouders/verzorgers kan het noodzakelijk zijn een leerling (tijdelijk) van school te verwijderen.

Basisschool De Tweesprong kent:

1. korte schorsing
2. lange schorsing
3. schorsing in afwachting op een definitieve verwijdering
4. definitieve verwijdering

Voor ouders/verzorgers wiens kind geschorst/verwijderd wordt, zal de regeling in een gesprek overhandigd worden. De beslissing over verwijdering ligt bij het bevoegd gezag.

1 Korte schorsing

De korte schorsing is een maatregel in acute omstandigheden waarbij het noodzakelijk is een leerling onmiddellijk (tijdelijk) te verwijderen. Het is een ordemaatregel. De directeur (of zijn plaatsvervanger) kan namens het bevoegd gezag een leerling schorsen voor maximaal 3 schooldagen. Voordat een leerling wordt geschorst, wordt de directe leerkracht van de leerling geraadpleegd.

De directeur doet namens het bevoegd gezag onmiddellijk mededeling aan de ouders/verzorgers waarna de schorsing schriftelijk wordt bevestigd.

Ook de onderwijsinspecteur en de ambtenaar leerplicht worden schriftelijk in kennis gesteld. Wanneer de schorsing tijdens schooltijd plaatsvindt, neemt de school de maatregelen die naar redelijkheid nodig zijn om de veiligheid van eenieder te waarborgen als de leerling het schoolgebouw moet verlaten.

Bij het einde van de schorsing hebben de ouders/verzorgers een gesprek met de directeur waarbij eventuele afspraken worden gemaakt en de leerling opnieuw kan worden toegelaten.

2 Lange schorsing

De lange schorsing is een maatregel bij escalatie in het gedrag van de leerling, waarbij ernstige twijfels bestaan of de leerling op de school gehandhaafd kan blijven.

De procedure van een lange schorsing is gelijk aan die van een korte schorsing. De lange schorsing kan maximaal 5 schooldagen omvatten.

Tijdens de schorsing zullen de ouders/verzorgers betrokken worden bij de besluitvorming omtrent het definitief verwijderen of opnieuw toelaten van de leerling op de school.

3 Schorsing in afwachting van definitieve verwijdering

Voordat het bestuur tot definitieve verwijdering overgaat, wordt eerst een schorsing ingelast. Tijdens deze schorsing brengt het bevoegd gezag de ouders/verzorgers, inspectie en eventueel jeugdhulpverlening van deze beslissing op de hoogte. Intussen kan de school aan zijn inspanningsverplichtingen voldoen d.w.z. in 8 weken proberen een andere onderwijsinstelling te zoeken voor deze leerling. In afwachting van een overplaatsing zal de school zorgen voor onderwijs.

4 Definitieve verwijdering

Een definitieve verwijdering houdt in dat de betreffende leerling geen toegang meer heeft tot de school en wordt uitgeschreven als leerling van basisschool De Tweesprong.

Tot een definitieve verwijdering wordt besloten:

- Bij zeer ernstige gedragsproblemen die door de school niet meer te behandelen zijn.
- Bij onvoldoende mogelijkheden van de school om het kind adequaat te kunnen helpen.
- Bij een ernstige verstoorde vertrouwensrelatie tussen school en ouders/verzorgers.
- Bij moedwillige fysieke of verbale geweldpleging/bedreiging van leerling/ouders/verzorgers naar medewerkers en leerlingen van basisschool De Tweesprong.

De directeur stelt in overleg met de direct betrokken medewerkers, waaronder de leerkracht(en) van de leerling, de gronden vast waarom de leerling definitief wordt verwijderd.

De verwijdering kan pas ingaan nadat de ouders/verzorgers door het bevoegd gezag in kennis zijn gesteld van het voorgenomen besluit.

Het bevoegd gezag meldt het besluit tot verwijdering schriftelijk aan de onderwijsinspecteur.

De brief aan ouders/verzorgers bevat tevens de mededeling dat de ouders/verzorgers binnen 6 weken na dagtekening schriftelijk bij het bevoegd gezag om herziening van het besluit tot verwijdering kunnen verzoeken.

Als een verzoek tot heroverweging wordt ontvangen, bevestigt het bevoegd gezag de ontvangst aan de ouders/verzorgers en stelt hen op de hoogte van de verdere procedure nl:

* Het bevoegd gezag neemt zo spoedig mogelijk en na overleg met de inspecteur en desgewenst met andere deskundigen een beslissing over het herzieningsverzoek doch niet eerder dan nadat de ouders/verzorgers in de gelegenheid zijn gesteld opnieuw te worden gehoord en kennis hebben kunnen nemen van de op het besluit betrekking hebbende adviezen.

* Het bevoegd gezag beslist zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen 4 schoolweken.

* Het verzoek tot heroverweging heeft geen opschortende werking.

<http://www.steunpuntpassendonderwijs.nl/passend-onderwijs/rechten-en-plichten/rechten-en-plichten-van-de-school/schorsing-en-verwijdering/>

Bijlage 2: Pestprotocol

Pestprotocol BS De Zonnehof en BS De Tweesprong.

In dit pestprotocol wordt aangegeven hoe we op De Tweesprong en De Zonnehof omgaan met pestgedrag. We nemen signalen die we ontvangen van leerlingen en/of ouders serieus. Kinderen of volwassenen die de regels en afspraken niet toepassen, krijgen altijd de kans om gedrag bij te stellen of te veranderen. Een respectvolle manier van elkaar feedback geven, heeft tot resultaat dat we steeds beter op elkaar ingespeeld raken en elkaar steeds beter gaan begrijpen.

Er zijn wel grenzen aan de nieuwe kansen die mensen krijgen. Als het gaat om pestgedrag zijn we niet tolerant. Wij zeggen NEE tegen pesten! Daarom hanteren we een pestprotocol.

Pesten is een wezenlijk en groot probleem, maar het is belangrijk om onderscheid te maken tussen pesten en plagen.

Plagen is vaak een incidenteel, onbezonnen en spontaan negatief gedrag, waarbij humor een rol kan spelen. Het herhaaldelijk en langdurig karakter ontbreekt hierbij. Het plagen speelt zich af tussen twee kinderen of groepen die min of meer gelijk zijn.

Pesten wordt gekarakteriseerd door het feit dat er sprake is van herhaaldelijke negatieve acties naar één persoon die meestal ook niet gelijk is aan de pester of de pesters. Wat het slachtoffer ook doet, het is nooit goed. Op de achtergrond is vaak een zwijgende groep kinderen erbij betrokken. Zij vormen het publiek van de pester, waar hij zijn succes aan af meet.

Belangrijke voorwaarden:

Het is belangrijk dat pesten door alle betrokken partijen als een probleem wordt gezien. Zowel door de pesters als de gepeste en de zwijgende groep. Maar ook door het team, individuele leerkrachten, de overblijfmoeiers, de hulpouders in de school en de ouders/verzorgers, stagiaires enz enz.

Het goede voorbeeld van de leerkrachten en alle andere volwassenen die bij ons op school met de kinderen werken, is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies worden uitgesproken en niet uitgeknocht of waar een volwassene geen misbruik maakt van zijn macht.

Signalen van pesterijen:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- herhaaldelijk zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot in de groep
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- opmerkingen maken over kleding of andere uiterlijke dingen
- eventuele vrienden van de gepeste ook gaan buiten sluiten
- buiten sluiten
- buiten school opwachten, slaan of schoppen

- op weg naar huis achterna rijden
- bezittingen afpakken en/of kapot maken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Hoe om te gaan met pesten:

Aan het begin van het schooljaar worden de regels en afspraken rond het pestprotocol met de kinderen besproken. Dit gebeurt tijdens de 'Gouden weken'. In elke groep wordt aandacht gegeven aan nieuwe regels en omgangsvormen in de groep, maar dus ook aan ons beleid ten opzichte van een veilige school en NIET-PESTEN. Alle kinderen en de leerkracht(en) van de groep ondertekenen het document "onze groepsregels en afspraken" waarin ook het pestbeleid en het pestprotocol benoemd zijn. Dit is een belangrijke start van elk schooljaar in een nieuwe groep.

De aanpak van pestgedrag bestaat uit twee verschillende acties. Allereerst acties die erop gericht zijn pesten te voorkomen. Mocht er toch sprake zijn ver herhaald pestgedrag naar één persoon dan volgen er consequenties die ook weer in stappen verdeeld zijn.

Actie 1: Het voorkomen van pestgedrag:

Op schoolniveau en klassenniveau worden er verschillende activiteiten ondernomen om kinderen sociale gedragsregels te bieden; kennis te laten nemen van verschillen tussen mensen en die verschillen te respecteren en wordt kinderen actief geleerd verantwoordelijkheid op zich te nemen voor hun omgeving.

In dat kader leren kinderen dat inschakelen van een leerkracht bij pesten niet gezien moet worden als klikken, maar valt onder de medeverantwoordelijkheid van een kind voor het welbevinden van mensen uit zijn omgeving.

Actie 2: Wat doen we om pesten aan te pakken

Het moet voor kinderen duidelijk zijn dat er een stappenplan ligt in geval van pesten dat onmiddellijk in werking treedt als er gepest wordt. Zij kennen de inhoud van dat stappenplan. De leerkrachten maken dit aan de kinderen duidelijk aan het begin van elk schooljaar.

Actie 3: De consequenties

Als er sprake is van pesten doorlopen we de volgende fasen die nodig zijn om het pesten te stoppen.

We gaan uit van een vijf-sporenaanpak:

1. Hulp aan de pesters, eenmaal gesignaleerd, bestaat uit de volgende activiteiten:
Het geven van "straffen" (zie sancties).

We gaan uit van een vijf-sporenaanpak:

Fase 1.

- 1) Hulp aan de pesters, eenmaal gesignaleerd, bestaat uit de volgende activiteiten:
Het geven van "straffen".

De volgende sancties zijn denkbaar:

- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een kind tijdelijk van de groep afzonderen of niet met activiteiten laten meedoen.
- Opruimklussen in de school.

- Eén of meerdere pauzes binnen blijven
 - Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem of het overschrijven van de gedragsregels.
 - Door gesprek bewustwording bereiken wat het pesten betekent voor het gepeste kind.
 - Afspraken maken met de pester over gedragsverandering. De naleving van deze afspraken komen aan het eind van de week van een bepaalde periode in een kort gesprek aan de orde.
 - De leerkracht noteert in het kinderlogboek bij de pester en bij het slachtoffer wat er speelt en wat er aan gedaan is. De IB-er wordt meteen op de hoogte gebracht. Het slachtoffer en de pester worden besproken tijdens de VCB's.
- Mobiliseren van de zwijgende middengroep. Deze groep wordt geïnformeerd over de vijf partijen. Deze groep maakt samen met de leerkracht afspraken over hoe ze kunnen helpen het pesten te doen stoppen. De afspraken worden vastgelegd in het groepslogboek.
- 2) Achtergrondinformatie, oorzaken, gevolgen, signalen, oplossingen voor leerkrachten. Samen met de IB-er bekijken we welke informatie of hulp wenselijk is om de leerkracht te ondersteunen tijdens het oplossen van het pestprobleem.
 - 3) Achtergrondinformatie en adviezen aan ouders. Ouders op de hoogte stellen van adressen/telefoonnummers bij wie zij nog terecht kunnen voor verdere informatie.
 - 4) Hulp aan het slachtoffer. In eerste instantie door consequent de omgangsregels en de afspraken te handhaven. Door de overtreders te straffen. Samen met ouders bekijken of het slachtoffer gebaat is bij een sociale vaardigheidstraining of bv een weerbaarheidstraining.
 - 5) Ouders informeren.

Fase 2: Een gesprek met de ouders als voorgaande acties op niets uit lopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een eind aan het probleem te maken. De leerkracht legt ook deze gesprekken schriftelijk vast in het kinderlogboek. De leerkracht is overtuigd dat al het mogelijke is gedaan in de klas en op de school om het pesten te bestrijden.

Fase 3: Bij aanhoudend pestgedrag wordt door de IB-er externe hulp ingeschakeld zoals de schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of het school maatschappelijk werk. De ouders werken hieraan mee en onderschrijven de aanpak van de school.

Fase 4: Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen binnen de school. De directeur beslist hier uiteindelijk over

Fase 5: In extreme gevallen kan een kind geschorst of verwijderd worden (zie aanname en verwijderingsbeleid).

Onze afspraken:

Groep....
Schooljaar...
Datum:.....

Wij zijn VOOR een veilige school en TEGEN pesten.

Wij beloven dat:

- We elkaar altijd bij de eigen voornaam noemen en nooit een bijnaam zullen gebruiken.
- We geen zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot in de groep.
- We een klasgenoot niet voortdurend ergens de schuld van geven.
- We geen briefjes doorgeven met geheime opmerkingen over andere kinderen.
- We geen opmerkingen maken over kleding of andere uiterlijke dingen.
- We niet de vrienden van het gepeste kind ook gaan buiten sluiten.
- We elkaar buiten school niet opwachten, slaan of schoppen.
- We elkaar niet op weg naar huis achterna rijden.
- We nooit elkaars bezittingen afpakken en/of kapot maken.
- We nietschelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.
- We de juf of meester vertellen als er iemand gepest wordt.

Wij beloven dat we elkaar niet zullen pesten, op welke manier dan ook.

Hieronder schrijven alle kinderen en de leerkrachten hun naam.

Voorbeeldbrief aan de ouders i.v.m. melding pesten.
(aanpassen aan situatie)

Plaats en datum

Beste ouders/verzorgers van groep

In de afgelopen weken is gebleken dat een leerling/kind uit onze groep gepest wordt. Wij tolereren geen pestgedrag op onze school. Wij werken daarom met een pestprotocol dat in werking treedt als we signaleren dat er gepest wordt. Wij vinden dat het oplossen van een pestprobleem alleen kan als je daar samen de verantwoordelijkheid in neemt: kinderen, leerkrachten en ouders.

Bij pesten zijn er steeds verschillende partijen te zien en daarover hebben we in de groep afgelopen woensdag een woordveld gemaakt. De kinderen zijn zich nu bewust van hun eigen invloed op het gebeuren. Wij zouden het op prijs stellen als u met uw kind zou bespreken tot welke partij uw kind behoort.

Leerkrachten

Ouders

Kind dat gepest wordt

Pesters

Helpers

Zwijgende middengroep
(kinderen die weten van het pesten maar niets doen)

Kinderen die het niet wisten

In de gesprekken zijn vervolgens de volgende aspecten besproken:

- Wat betekent het voor een kind om gepest te worden?
- Wat verstaan we onder pesten, wat is er voorgevallen?
- Waarom werd er gepest?
- Hoe kan de zwijgende middengroep het gepeste kind helpen?
- Wat hebben de helpers gedaan om het gepeste kind te helpen?

In de gesprekken waren de kinderen heel open en eerlijk en hebben de pesters hun excuses aangeboden. Daarna zijn we gekomen tot de volgende afspraken:

- HET PESTEN STOPT ONMIDDELIJK
- Als er weer gepest wordt komt het gepeste kind onmiddellijk naar de leerkracht.
- De zwijgende middengroep belooft dat ze voortaan meteen het gepeste kind helpen door: de pesters aan te spreken op hun gedrag en samen met het gepeste kind naar de leerkracht te gaan.
- Als er weer gepest wordt volgen er sancties:

Bijvoorbeeld:

- 1 week niet buiten spelen om 10 uur.
- Het niet deelnemen aan een gymles of een projectactiviteit.
- 3 dagen alleen weekdienst.

(Deze sancties zijn door de kinderen zelf aangedragen)

Verder zullen er dan individuele gesprekken volgen met de pesters en de ouders.

- Om dit proces te bewaken zullen er korte gesprekjes met de hele groep plaatsvinden:
 - Week 1: Elke dag na het buiten spelen en aan het einde van de dag.
 - Week 2: Aan het einde van de dag.
 - Week 3: Op woensdag en op vrijdag aan het einde van de dag
 - Week 4: Op vrijdag
 - Daarna houden we de vinger aan de pols!!!

Als opvoeders zijn we er samen verantwoordelijk voor om aan onze kinderen duidelijk te maken dat er sociale gedragsregels zijn. Kinderen moeten leren dat mensen verschillen en dat we die verschillen moeten respecteren. Kinderen kunnen hier ook op deze leeftijd al verantwoordelijkheid in nemen.

Groepis een ontzettend fijne groep die openstaat voor alles. Nu het even misging hebben de kinderen laten zien hoe verstandig ze ook hiermee omgaan en samen de schouders eronder zetten om dit niet meer te laten gebeuren. Laten we ze als leerkrachten en ouders hierbij helpen.

Met vriendelijke groet,

.....

De deur staat altijd open als jullie nog vragen hebben of even willen informeren naar de rol van jullie kind in dit pestincident.

Bijlage 3 Handboek sociale Veiligheid Tweesprong Zonnehof

Het OEPS-model

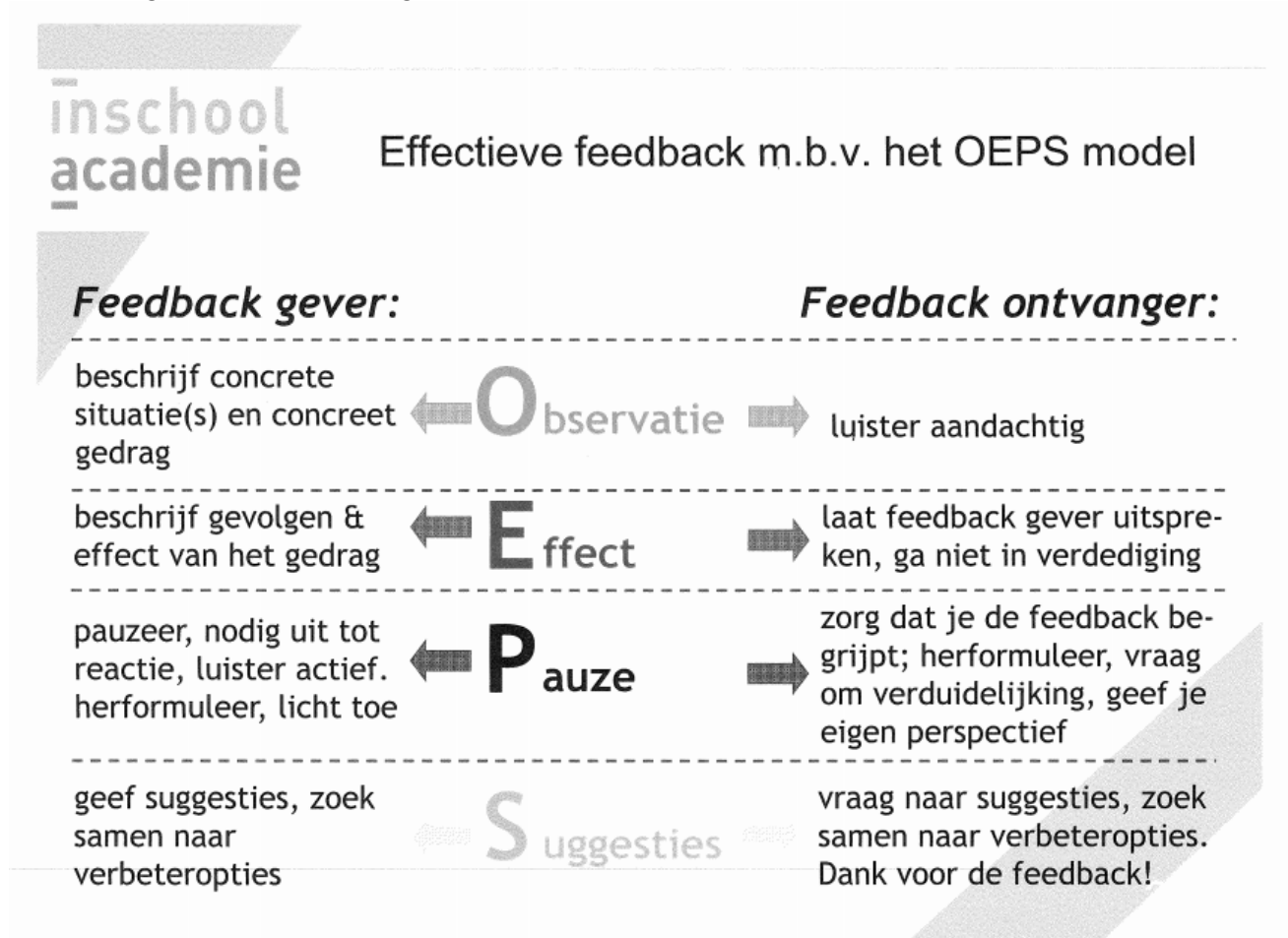
We leren de kinderen in onze groepen vaak om “stop, hou op, dit wil ik niet” te zeggen tegen elkaar, wanneer er iets gebeurt dat ze niet prettig vinden. Toch werkt dit vaak niet. Soms hebben kinderen niet in de gaten dat zij degene zijn die worden aangesproken. Er zijn ook momenten dat het aangesproken kind zich niet bewust is, van wat er is gebeurd, je ziet dan duidelijk verbazing. Tijd dus om aan de slag te gaan met het OEPS-model; een vorm van effectief feedback geven.

Door feedback te geven door middel van het OEPS-model verklein je de kans dat de ander in een valkuil van feedback krijgen stapt (zoals verdedigen, ontkennen, verwijten).

Het model bestaat uit vier stappen, waarvan de eerste vier letters samen het woord OEPS vormen; O(bservatie), E(ffect), P(auze) en S(uggesties).

Het OEPS-model is ook door kinderen gemakkelijk toe te passen. Kleuters kunnen het, maar ook in groep 8 is het prima te gebruiken. De manier waarop je het je klas gaat aanbieden is natuurlijk wel anders.

Hieronder zie je de stappen van het OEPS-model en wat ze inhouden voor zowel de feedback gever als de ontvanger.

In onderstaande afbeelding lees je nog do's en dont's voor de feedback gever.

inschool academie **Effectieve feedback m.b.v. het OEPS model**

Handig:

- ik zag dat..., ik las dat...
- ik hoorde dat...
- gisteren, bij de bespreking...
- zojuist, in de trein...
- het gevolg daarvan is...
- wat ik daarbij lastig vind is...
- daardoor moest ik...
- dan krijg ik het idee dat...
- herken je dit?
- hoe is het om te horen?
- wat ik bedoel is...
- en als je eens probeert om...?
- ben je bereid om...?
- welke opties zie jij?
- hoe kunnen we samen...?

Observatie

Effect

Pauze

Suggesties

Weinig effectief:

- ik vind dat..., ik vind jou...
- jij bent...
- altijd, nooit, vaak, alles...
- het is zo dat...
- en ik vind dat slecht...
- en dat is fout!
- hoe kun je dat nou doen...
- dat is veel te...
- ja, maar...
- nee jij trekt volle zalen!
- dat is niet waar!
- zo ben ik nou eenmaal!
- jij moet...
- dit moet de ander doen
- dat werkt toch niet
- ja maar...

In hogere groepen kun je alle stappen op een A4 uitprinten en lamieren met hierop het woord van deze stap. Kinderen lopen dan letterlijk de stappen door. Ze gaan ook een stap terug wanneer de boodschap niet aankomt bij de ander. Naast de stappen kun je eventueel nog vellen leggen met de omschrijving van deze stap of (zie feedback gever) of tips (zie handig).

Bij kleuters is het aan te bevelen om eerst in de kring aan de slag te gaan met een toneelstukje. Gebruik hiervoor een voorval dat recent (liefst voor schooltijd / in het speelkwartier) is gebeurd. Laat twee kinderen dit in de klas na spelen, inclusief hun reactie. Daarna komt een nabespreking: Wat gebeurde er? Hoe werd er gereageerd? Was was goed, duidelijk, handig? Wat kan een volgende keer beter, anders, duidelijker? Bespreek vooral ook waarom het belangrijk is dat je hier samen over kunt praten. Wat heb je hier aan? Wanneer je niets zegt, wat dan?

De tops, maar ook de tips, kun je vervolgens koppelen aan de vier stappen van het OEPS-model. In de kleutergroep hoef je deze stappen niet bij hun naam te noemen, maar is een omschrijving duidelijker, om aan te sluiten bij het niveau van de kleuters:

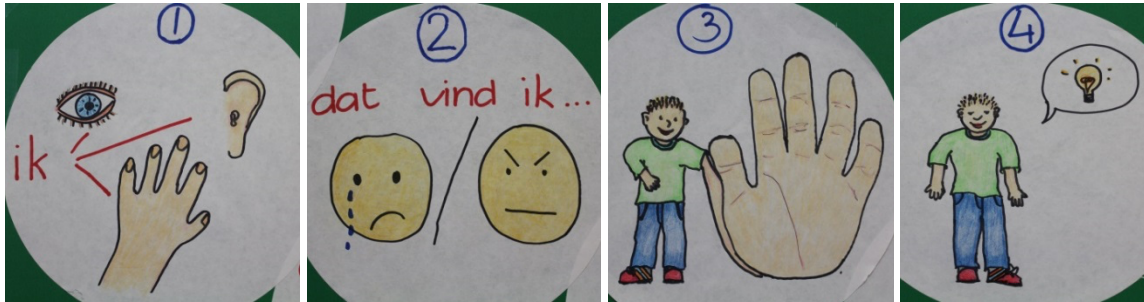
Observatie: Naam van de ander, gevolgd door: ik zag / ik hoorde / ik voelde dat....

Effect: Daardoor voel ik me / daar word ik / dan denk ik dat....

Pauze

Suggestie: Geef een tip / een idee voor de volgende keer

Laat de kinderen samen overleggen en bedenken hoe elke stap eruit ziet, wanneer we hier een tekening van maken. De stap moet heel herkenbaar zijn in de tekening, zodat de kinderen, aan de hand van het pictogram, precies weten wat ze moeten doen. Maak de tekeningen en maak er een stappenplan van. Zoek samen een plek in de klas waar dit stappenplan kan hangen, zodat de kinderen hem goed kunnen zien en er naar kunnen kijken, wanneer ze het nodig hebben. Hieronder zie je een voorbeeld.

(Er staat een "dikke duim" bij, omdat, wanneer kinderen elkaar op deze manier aanspreken, het goed gaat in de communicatie en omgang met elkaar.)

Vervolgens is het belangrijk om die dag een aantal keer, aan de hand van de vier tekeningen, situaties uit te spelen die zich voordoen. Laat de kinderen ook vertellen wat ze al hebben gezien en gehoord bij elkaar. Geef elkaar ook tips: wat zou je de volgende keer nog kunnen aanvullen?

Laat de benaming van dit model ook in de kleutergroep het OEPS-model. Niet omdat je de letters van OEPS gebruikt, maar omdat het wel gaat om een "oeeps-momentje". Ook is het handig en duidelijk wanneer er door de gehele school dezelfde naam gebruikt wordt.

De volgende schooldag kun je de kinderen laten uitleggen (aan jou, je duopartner, stagiaire, collega van een andere groep, etc) wat jullie in de klas hebben gedaan en wat alle tekeningen betekenen.

De komende weken zul je elke dag een aantal keer stil mogen staan bij het OEPS-model. Dit kan gepland, tijdens kringmomenten, maar ook ongepland, wanneer je kinderen het model hoort gebruiken, of het juist nog niet hoort gebruiken.

In welke groep dan ook; oefening baart kunst. Houdt er bij kleuters rekening mee dat ook de instromers meegenomen worden in dit model. Besteed er, wanneer er een nieuwe kleuter komt, weer een periode extra aandacht aan.

Je zult merken dat kinderen elkaar goed aan kunnen spreken. Wanneer ze op jonge leeftijd leren elkaar op een nette, duidelijke manier aan te spreken, hebben ze hier hun hele leven voordeel van. Je zult dit ook merken aan de frequentie van voorvallen op de speelplaats.

Literatuurlijst

De gouden weken	Boaz Bijleveld	april 2011
Geluk voor kinderen	Leo Bormans	januari 2015
Grip op de Groep	René van Engelen	januari 2014
Bouwen aan je groep	René van Engelen	augustus 2011